

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 18. sušca 1870.

List 11.

Kažipoti.

„Kaj veljá, ne mara da bo že res kmalo konec sveta! Sej spomnim se, da sem slišal praviti stare ljudi, ko se bodo doline polnile, gore prekopavale in kadar bo od vasi do vasi cesta in zložna pot, ne bo daleč do sodnjega dné. In zdi se mi, da se dan današnji nekako ravno to godi. Pravit je nedavno nekdo tudi, da se čudne reči in zmešnjave po svetu godé, ter da tudi vera v nekterih krajih že tako peša, da že skoraj laž za resnico veljá.“ Tako je o neki priložnosti kmetič besedoval, ter se zadnjič jako pritožil, koliko gosposka bornim kmetom zavoljo novih in starih cest in potov prizadene.

Res da, nove ceste delati in stare popravljati, ljudem ni nikdar posebno dopadlo; kakor le eno vero, hotli so imeti tudi le eno pot. In ta njih misel o eni poti, če tudi ne pravi, ni bila čisto brez vsake koristi; lagljeje je bilo v kaki kraj najti pravo pot, manj se je bilo bati nevarnosti, ker na eni in isti poti je bilo vedno dosti potnikov in tovaršije, in ako se je komu nesreča pripetila, pomoč je bila urno pri rokah, in ako je kdo žlahtniku ali prijatlu naproti šel, ni se mu bilo bati, da bi ga zgrešil.

To vse je zdaj drugač postalo. Zdaj imamo razno-verstnih potov brez števila. Kajti zraven navadnih cest in potov, zraven železnic in potov celo v zrak, se dandanes obilo sliši govoriti od diplomatiških in politiških potov, naj več pa od potov, po katerih se ima priti do sreče in blagra deržave in narodov. Kolikor ministrov in poslancev, kolikor advokatov in politikarjev, toliko skoraj tacih potov, tako da se v resnici ni čuditi, da od samih potov prave poti ne najdemo, ter da neki zmiraj bolj in globokeje v blato bredemo. Prej je vsakdo dosti lagljeje pravo pot našel, ravno zato, ker je bilo le malo dobrih potov, in ako vender kdo ni vedil, kako in kam, — je beseda Zveličarjeva še veljavo imela: „Ako te kdo sili, ga eno ura daleč spremljati, spremi ga dve uri.“ Tudi to je zdaj nehalo, brez dobrega plačila ali darila nihče ne bo do pravega ogla šel s teboj, k večemu da ti tu na desno, tam na levo iti veli in s tem idi z Bogom!

Tej in toliki nadlogi in zmešnjavi, saj zastran navadnih potov in cest, v okom priti si je vlada hvale vredno prizadela ter postavila na križempotih kazavce ali kažipote, ki zdaj kakor čuvaji potov tu stojijo ter nemi in neobčutljivi z leseno roko ali mertvo čerko kažejo na desno in na levo, naprej in nazaj, in naznačujejo potniku, da ta cesta ali pot n. pr. pelje na Dunaj, una v Terst, ena v Frankobrod, druga na Laško, v Dalmacijo, na Turško itd.

Da so taki kazavci jako koristna reč in da je pre-mnogim potnikom ž njimi vstreženo, gotovo nihče ne

dvomi; gotovo pa je, da nekterim tudi ta znajdba kažipotov ni nikakor po volji. V dokaz temu naj povem kaj se je nekemu popotniku, ki je veliko sveta obhobil, v tej zadevi pripetilo. —

Popotvaje po cesti, pripoveduje popotnik sam, pridem do križempoti, kjer je stal kažipot, ter vidim in slišim že od daleč dva druga potnika, ki prav živo med sabo besedujeta. Radoveden, kaj da je, stopim urno bližej ter čujem, kako eden visoko hvali in povzdiguje napravo kažipotov. Koliko popotnikov, pravi, bi bilo ne mara že pravo pot zgrešilo in zašlo ter bi znabiti nikdar, ali pa le po mnogih težavah in nevarnostih namen svoje poti doseglo. Da, kažipoti so res znamenje napredovanja, in izobraženosti v toliki zmešnjavi križempotov. Temu pa drugi ne priterdi ter se togotiti začne: Nikakor ne; kažipoti so trinogi, ki prostost človeške volje ovirajo in zaderžujejo napredovanje. Kaj to? človek bodi suženj lesenega štora. Kakor mašina brez vse lastne volje bi brez prevdarka svoje stopinje ravnal, kakor mu ta lesena roka veli? Počakaj malo! — In oziraje se na kažipot, ki je kazal z eno roko v N z drugo v P, jame vedno bolj živo in mogočno besedovati: Kako, ti se upaš in prederzneš mojo prostost ovirati in mojo svobodno voljo v verige devati, oj ti prekanjeni zavitar! Ti mi veliš, da moram po tej poti iti, ako hočem v A priti. Kolika prederznost! In ako na kljub po tej poti nočem iti? Ne morem li mar iti, kjer in kakor hočem? Si ne morem li sam prave poti v N poiskati in najti? In ti leseni štor hočeš in se prederzneš več vediti kakor jaz ter me motiti in ovirati v mojem napredovanju, v prosti preiskavi? Meniš li, da sem tolik suženj, ali da imam slamo v glavi namesto možgan!

Kako nespametno vender beseduješ, mu prvi v besedo seže; to je vender gotovo, ako po ti poti ne greš, ampak si samovoljno druge išeš, da ne bodeš znabiti nikdar v N prišel! — Nič ne dé! se drugi togoti, sem si vender-le prostost obvaroval in nisem bil suženj kažipota, ki se prederzne ovirati mojo pamet, prostost in bistrournost. — Pa za moje žive dni! mu reče spet prvi, čemu se vender togotiš za prazni nič in mahaš po vetru? Tu stoji kazavec in ti naznanuje bližnjo in pravo pot v N. Ako hočeš tedaj tje priti, moraš po ti poti iti. Si mar suženj kazavca postal, ako to storiš? Te ni velikoveč ravno on oprostil zmotnjav, napčnih potov, nevarnost in težav? Pomagal ti je na pravo pot, kar mora vsak pametni človek želeti. Res, da si zmožen tudi po drugi poti iti, toda potem ne dolži družega kakor sam sebe, ako nikoli v N ne prideš! — Tako sta še dalje besedovala, jest sem pa dosti slišal in zdaj tem lagljeje razumel, od kod je to, da se jih dandanes toliko zoperstavlja, beseduje, togoti in zametuje, celo

gerdi in preklinja drugi kaŝipot, ki je milijonkrat bolj potreben, varen in gotov memo kterege koli si bode pricestnega kaŝipota. — In kateri je ta kaŝipot?

Prišel sem, pripoveduje že omenjeni popotnik dalje, na svojem popotvanji v okraj, kjer se bistrumnosti priprostitih kmetov nisem mogel dosti načuditi. Vidil sem namreč ob križempotih navadni kaŝipot, kterege pa je lepšala na verhu podoba Križanega ali razpelo.

Ko sem pervikrat to zapazil, me je ta pogled nekako čudno ginljivo prevzel: čisto novo je bilo to zame, in vender kako naravno in primerno! Glej, sem si mislil: dvojni kaŝipot, eden za potvanje na zemlji, drugi za nebesa! —

(Dalje nasl.)

Ljubezen Pija IX do staršev.

Pijeva ljubezen do staršev je bila tolika, da tudi spominke, ki jih imajo po njih, visoko čislajo. V tej zadevi piše neki Francoz, kar je sam vidil, in kar zraven še v posebno svitli luči pokaže ponižnost sv. očeta, ki, čeravno nimajo na svetu nobenega nad seboj, vender opravljajo tako priprosto na tihem svojo pobožnost, kakor neskušeni otroci ali navadni ljudje. „Nekega dne sem imel tako srečo, da sem bil pri tihi maši sv. očeta v Vatikanu. Ko so sami odmaševali, pokleknilo so na klečalo blizo oltarja in pričela se je druga maša kaplana. Na nizki mizici precej zraven je ležalo mnogo molitevnih knjig, prav lepo vezanih, pa nekaj že jako ostarelih. Po evangeliju vzamejo Pij IX ene onih starih bukev in začnejo prav pobožno na nje moliti. Vse strani so bile že marogaste in rumenkaste, vidilo se jim je, da so se že mnogo lét s pridom rabile. Obračaje liste pridejo do ravno tako marogastih podob, ktere pritiskajo na usta in poljubujejo ter se večkrat pokrižajo. Tu mi pridejo na misel besede sv. pisma „kdor ni, kakor kateri malih, ne pojde v nebeško kraljestvo.“ Ven gredé, vprašam služabnika, kaj pomenijo te stare knjige, in odgovori mi: „Papež jih zelo čislajo, mislimo, da jih imajo po svoji materi.“ To je pač jasno dovelj! —

Tri mesce na Julrovem.

XLVII.

(Pogled unkraj Jordana — v Iturejo. — Prostor nekdanjega mesta Tiberije. Rastlinstvo. Tarichea. Prestop čez Jordan. Blatna vas. Rimska cesta. Kobilice in njih požrešnost. Jarmuk — Šari'a. Amatha. Gadara, nekdanje imenitno mesto. Prazen strah. Stiska ob Jordanu.)

Iz Tiberije smo 7. majnika šli pogledat tudi unkraj Jordana, in sicer v nekdanjo Pereo, v gerazensko okrajino proti jugu. Ogledati smo imeli zlasti sloveče toplice nekdanje Amathe, in pa podertije gadarskega mesta. Zavoljo varnosti smo vzeli seboj jezdicca od tiberijaške obsade, in spremil nas je častiti oče frančiškan, ki v Tiberii stanuje. Pot je deržala ob galilejskem jezeru proti jugu. Odrinili smo ob 5 zjutraj; jezdé ob jezeru smo ogledovali ostanke dvorov, hiš in raznih naprav nekdanjega mesta, ki je deleč doli ob hribu segalo. Vse kaže, da je bilo mesto Tiberija kaj lepo in imenitno svoje dni. Po več krajih so znamenja kacih posebnih naprav pri jezeru, sem ter tje se celo vidi, kako so bili breg pričelili, da so imeli bolj ravne sprehodišča ob jezeru. Povsod se vidi, koliko so Rimljani na to obračali, da so napravili vse prav lepo, kamor so prišli.

Rastlinje ob jezeru je bolj redko, očitno pa je, da nekdanj je bilo drugač. Naletí se palmovje v divjačini, veliko oleandrovja, tudi poprov germ med drugim germečevjem. Pravil nam je častiti pater, da v ondotnih krajih v prvih časih od mesca sušca dalje do pozne jeseni nikoli ni dežilo; zdaj dežuje že v malem travnu, kterikrat v majniku, tudi že v rožniku. Kakor namreč se

keršanstvo razširja, kakor ljudje bolj pridno zemljo obdelujejo, tako je bolj rodovitna in vegetacija na tleh privablja tudi oblake in pogostniši deževanje.

Ob spodnjem koncu jezera, do kamor smo potrebovali čez poldrugo uro, so podertine nekega mesta, blezo nekdanje Tarichee. Ta kraj tukaj, kjer Jordan teče iz galilejskega jezera, posebno čislajo, in o sv. Petru pridejo patri frančiškani iz Nazareta vsako leto ter napravijo ondi malo pobožnost. Zdaj tedaj nam je bilo prestopiti čez Jordan. Pokazal nam je Beduin, kje je pripraven brod, da se more čez reko priti, in dobil je zato malo darilce, 5 parà. Po več krajih so ječmen želi, ki je bil prav lep viditi. Posebno navado imajo ženjci in ženjice, kadar tuji ljudje prijezdarijo, da urno urno prihiti ta in uni, in konjem snop prinese, da naj ga lasá in jé. Pa z ravno tako silo tudi bakšiša prosijo. Marsikaj denara sem tako izberskal; pa dostikrat morajo tudi z nič zadovoljni biti. Kdo more vsim kaj?

Jordan teče tukaj široko, po skaloviti strugi, in mogočno šumi. Bil je konju čez pas in mokro sem imel v čevljih. Bili smo tedaj na spodnji strani jezera v lepi ravnini Ghor ali Jordanovi dolini, in kmali smo prišli med obilnimi precej umazanimi delavci po polji v vás iz blata zidano, djal bi skorej, v „blatno vas“, Džiseres-Semak, ki je prav ob jezeru. Kakošni so sicer ljudje, ne vém, to pa se mi je čudno zdelo, da se je neka skremžena ženska neznano kislo deržala, ko smo jo nazaj gredé prosili, da naj nam prinese vode pit; prav nič ni bila nekdanji Rebeke podobna. Po teh krajih je bilo zopet viditi silo kobilic, dostikrat strahovite trume. Rekli so pa, da niso tako požrešne, kakor so bile poprejšnje leto; žito jim je bilo večí del odrastlo; vender sem tudi prostore vidil, ki je bilo vse rujavo; nič družega ni bilo viditi, kakor blato od te živali. Poprejšnje leto so bile cele njive žita požerle. Sicer pa so bile tukaj cele čede živine. Njive za tobak izorane. Ljudje so se mi dosti divjaški zdeli; delali so v veliki vročini pridno na polji, pa ne dosti manj pridno tujce oprezovali, in ta in uni je prašal, kam tako?

Naj opomnim še, da ravno nad brodom so ostanke mostá, ki je bil nekdanj čez Jordan, in od tam derží rimska cesta čez ravnino med gerazenske hribe po Itureji. Popotvali smo dalje ob strahoviti grapi, vsi obsejani s prelepo cvetečimi oleandri, da še nisem kaj takega vidil. Pod nami globoko je šumela velika voda Jarmuk, sedaj Šari'a. Bazaltova zemlja je večí del neobdelana, le sem ter tje je kak laz z žitom, ali dalje pred nami so bili visoki hribi, obrašeni z drevjem. — Proti 9 gredé v globočino jezdimo memo malega jezera menda Hamme, in precej potem smo bili na odmenjenem mestu, pri nekdanj tako slovečih toplicah Amatha. Našli smo tukaj že čast. o. gvardijana iz Nazareta, ki je bil prišel toplice rabi, in nektere može z njim. Bilo je tudi precej družih ljudi tam, ki so bili prišli se v vroči vrec kopat in zdraviti. Ta kopel je čisto na prostem — nekak velik tonev ali bajer, pa žeplena voda silovito vroča. Le z velikim premagovanjem zamore človek prenašati silno vročino ter nekoliko časa v nji prebiti, ker zdi se, da od pekočine se koža ruedeči.

Nekoliko v stran od vročega vrelca so imeli naši kopalci napravljen šotor iz zelenja, v kterege so tudi nas povabili. Ker smo prišli žejni in lačni, so si sami pretergali, da so nas s poetiškim kosilom pogostovali, ktero smo po tleh leže hvaležno vžili.

Po kosilu zasedemo konje, prestopimo vodo Jarmuk, ki precej spodej po grapi teče in jo urežemo naravnost nakviško v hrib proti grobljam nekdanje sloveče Gadare, ki je kake pol ure proti jugu na višavi. Voda je tako velika, da je konjem segla do pasa.

Mem ljudi, ki so prav majhen ječmen želi, tavamo

precej dolgo v hrib, in že smo obupali, da bomo iskani kraj našli, kar zagledamo pod hribom kosove razbitih stebrov. Kmal smo bili na verhu hriba, tukaj pa so pred nami tako obširni, tako obilni ostanki naj lepše obdelanih kamnov, stebrovij, lop, silovitih skal, mostovžev, amfiteatrov in kdo vé, še česa, da se je skor bolj čuditi, kako so mogli ljudje to razdreti, kakor pa, kako so mogli zidati. Pet četert ure v okrogu obsegajo velikanske podertije, in človek se razdjanj ne more nagle dati, kakošno je móglo mesto še le biti, kadar je celo stalo! Šli smo po znotranjih mostovžih enega amfiteatrov in stermeli nad velikanskim delom — vse iz obdelanega kamnja ter z napisi ob stenah. Odzunaj je skorej polovica amfiteatra z velikanskimi kamnatimi znasadnimi klopmi še skorej cela.

V enem podzemeljskih prostorov smo naleteli človeške kosti iz nove dobe. Kdo vé, če je kdo kacega popotnika umoril, ali kaj se je zgodilo? Deleč po hribu se vidi, da so bile hiše, pota in razne naprave. Naj bolj veselo me je osupnilo, ko sem na nekem grobnem kamnu vidil podobo križa. Tedaj tudi v tako oddaljenem kraju so že precej v prvih časih bili tudi kristjani! Pozná se dobro še mestno obzidje, dirjalnica, dva mosta, vodotoči, dva krasna tempeljna itd., stebrov pa silnoštevilo.

Gadara, Um Keis ali Mèkês, je bilo eno naj ime-nitniših mest srednje Pereje; skušalo se je celo z Jeruzalemom. Vespazijan v judovski vojski pa je bil Gadaro razdjal. Pozneje vendar je bil ondi še škofijski sedež; vidi se še podstava keršanske cerkve. V teh krajih je bil Jezus legijon hudobnih duhov izgnal iz dveh mutastih, kterim je dopustil iti v svinje, ki so potem v vodo bruhnile in potonile. Ne vé se pa blezo prav natanko, v katerem mestu se je to zgodilo, ker bile so tri mesta v unih krajih s precej enakim imenom, namreč: Gergeza, Geraza in Gadara. Najberže se je to godilo v prvem mestu, ker je bilo blizo genezareškega jezera, in sv. evangelijski pravi, da so se svinje zagnale v morje, to je, v jezero, in so potonile. Sicer pa po jutrovski šegi (saj v arabskem) vsako veliko vodo imenujejo „morje (baher),“ n. pr. Nil, in po takem se je čudež lahko zgodil v naši Gadari, ter so potem živali se utopile v spodej tekoči veliki vodi Šeriat (hebr. Jarmuk, greško Hieromax).

Nismo se skorej mogli ločiti od tega znamenitega kraja, ker zmiraj in povsod je bilo še kaj posebnega viditi v razvalinah; kar pristopita k meni naš vojak in pa navadni spremljevalec, ter me opomnita, da ni varno tukaj se muditi, ker utegnejo Beduini priti. Precej pokličem tovarše, in napravljamo se po časi k odhodu. Ko pridemo pa k konjem, je bilo že polno Beduinov na mestu, — ki pa niso nič hudega počeli zoper nas; grekokatolik iz Agre je bil prišel s tem spremljavstvom razvalin ogledovat. Bil je tedaj prazen strah.

Vernili smo se že precej pozno popoldne od toplic proti jezeru in ob šestih smo bili zopet pri Jordanu, pa bolj nizko kakor tje gredé. Prišli pa smo v stisko, ker na več krajih smo skušali čez priti, pa povsod je bila voda pregloboka. Tavalj smo ob vodi in prišli gori do navadnega broda, ter zgubili dobre pol ure s to poskušnjo. Močno sem bil žejin in prav dobro kupo Jordana sem popil, ko smo ga bili prebredli. Hvala Bogu za kapljo iz reke, v kateri je bil Zveličar keršen. Prišli smo bili v Tiberijo nazaj že v gostem mraku, in po večerji smo šli zopet pod mili nébez na streho spat.

Naj večji norec.

Kdo je neki ta?.. Baltimorski ljudski časnik to-le pripoveduje. Katoličan, ki že veliko lét ni bil veliko-

nočne spovedi opravil, je ležal hudo bolan. To je bilo v Ameriki. Eden njegovih prijatlov se je napravljaj na pot v svojo nekdanjo domačijo — v Evropo; poprej pa je šel še svojega bolnega prijatla obiskat. Pri slovesu je bolnik prijatlu rekel: „Janez, ali vidiš tisto-le debelo palico tam v kotu?“ — „Vidim.“ — „Je že prav; vzemi jo tedaj seboj, in kadar koga srečaš, ki je večji norec kakor si ti, pa mu daj to palico.“ — Janez vzame palico in gre v Nemčijo. Čez nekaj mescev se verne na svoj dom nazaj v Ameriko in zvé, da njegov prijatelj je še živ, pa da ni še velikonočne spovedi opravil. — Zdajci se napravi bolnega prijatla obiskat. Pogovarjata se zastran ljudi in vsega, kar je popotnik v svoji nekdanji domačiji vidil in slišal; kar zakliče bolnik: „Vsi kosmati medvedje! Janez, ti imaš še palico, ki sem ti jo bil dal!“ — „Res je, Jaka!“ mu odgovori prijatelj, „ta reč je takó, storil sem sklep palico ravno tebi nazaj dati; zakaj na vsem popotvanji nisem našel nikogar, ki bi bil večji norec kot si ti; zakaj vsak katoliški kristjan, s kterim sem imel opraviti, je bil svojo velikonočno dolžnost opravil.“

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. G. dr. Razlag, naš verli deželni poslanec, se je za stanovitno iz Brežic preselil v Ljubljano.

Kerški mil. škof so se 7. t. m. iz Rima domú vernili, in se sliši, da za dva mesca so se poslovili. — „Unità cattolica“ slovesno naznanuje, da vesoljni zbor se ne bo pretergal; naj večji del očetov bo v Rimu do konca, in dokončal se bo de zbor veliko poprej, kakor pa se misli.

Z Dolenskega. Sv. misijon. (Dalje.) Ugovarjajo: Misijon dela nepokoj, je torej škodljiv. Kje neki se je zgodilo, da se je začel punt in rogovilstvo zoper deželsko gosposko zavolj misijona? Dokazati gotovo nikoli nobeden ne more, da bi bil misijon pravi vzrok kacega upora, ko bi tudi kdo nezdrave pameti, ali od satana navdihovan to terdil. V nekem mestu na Francoskem je bil leta 1848 upor vstal v nekih ulicah, potem ko se je bila začela popoldanska služba Božja. Od neke druge dežele sem nekaj enacega čital, da se je vstaja po končani sv. maši začela. Prašam pa, je li bila tu sv. maša, tam popoldanska služba Božja punta in upora kriva, ter služba Božja vzrok, punt pa nasledek? Mislim, da si tega tudi dandanašnji ne judovski, ne njih keršanski tovarši in pisači, ki po časnikih cerkev in pobožnost zasramujejo, vendar ne bodo upali terditi, dasiravno so navajeni vse brez dokazov terditi, kar vedó in kar ne vedó. K večemu bi se še smelo reči, da to je bil le nedolžni primerljaj ali nezadolžena priložnost, kakor na pr. je nedolžni primerljaj, če se kdo pri zidanji hiše, cerkve ubije. Tedaj čemu zavolj brezumnega ugovora dalje besede in čas tratiti?

Dela sicer misijon res nepokoj, pa le pri človeku samem v njegovi vesti; zato ga tudi dušni ali vestni nepokoj imenujem. O res da; sv. misijon dela nepokoj v vesti pri zaspanem, brezskerbem grešniku, ki dostikrat že leta in leta — znabiti od perve mladosti — za Boga mertev tiči v grehu. O da da; dela toliki nepokoj, da se marsikteri britko zjoka — dostikrat tudi vsa cerkev — da se komaj besede misijonskega govornika še slišijo. Ta nepokoj pa gotovo ni ne deržavi in vladi, ne posamnemu človeku v škodo; temveč je uni k gotovemu pridu, temu pa začetek pravega, stanovitnega duhovnega miru.

Res da, se dalje ugovarja, pa ravno ta nepokoj in jok kaže, da so govorniki prenapeti; tirjajo, kar človek ne more; strašijo nepotrebno, da nekteri celo znorijo. — Kaj še neki? Misijonski govorniki so prenapeti, —

tirjajo nemogoče reči, — strašijo nepotrebno, da nekteri celó obnorijo! Oj, oj! v malo besedah veliko očitajo. Meni se pa zdi, da to očitaje je tiste baže, od ktere vesoljni pregovor pravi, da norec v eni uri lahko več praša, kakor zamore modri celi dan odgovoriti. Da se zadnjega — naj važnišega ugovora naj pred lotim, mi ne bo nobeden zameril, ker to britko zadeva posamezne družine in celo deržavo. Tedaj vi pravite, da so govori misijonarjev tako prenapeti, da nekteri obnorijo. Če tudi rad nasprotvam, to vam pa vender moram priznati, da jih res veliko obnori — dandanašnji će dalje več. Značiti se ni kmalo tako spolnoval rek sv. Duha, infinitus est numerus stultorum — „nezumno je število norcev“ (Eccl. 1, 15.), kakor se spolnujo dandanašnji. Kjer koli je kaka norišnica, je premajhna, ter se mora razširjati; kjer pa je ni, se mora nova zidati. Glej „nezumno število norcev.“ Dragi bralec! zdaj pa pojdi po norišnicah, opazovaj norce, in vidil bos vsake baže norost, naj več take, ki izvira iz zapravljive požrešnosti ali iz napuha. In pobožne norosti, kakor jo nekteri zovejo, boš pač silo silo malo naletel, in še ta ni zavolj kakega misijona. Že neki luteranski opazovavec pravi, to je značaj našega stoletja, da pobožne norosti ne rodi. In res, zavolj norcev, ktere misijon rodi, ne bo nobena dežela stroškov imela, nobeni ne bo treba norišnic razširjati ali zidati; mala kmetiška bajta bo za celo cesarstvo zadostila. Si me razumel? „Sapientia pauca, norcem pa boben“, sem včasih slišal. To je: pametnemu se lahko kmalo dopové, norcu pa na ušesa bobnaj, in še ne razumé.

Kar pa se tiče ugovore: Misijonarji so prenapeti; tirjajo več kot je mogoče; strašijo bolj, ko treba, in kar je temu enacega, odgovarjam vsem na enkrat, in sicer: To govorijo dostikrat ljudje, ki še niso nikoli bili pri nobenem misijonu, kteri znabiti šest resnic prav povedati ne znajo, in sploh od usmiljenja božjega in pravice božje, kakor tudi od duhovne zmožnosti človekove nimajo ne naj manjšega zapopadka; tedaj govorijo od misijona, kakor prislovica pravi, tako, kakor slepi od barve. Ali ni to smešno? Jaz pa (da se spet na prislovico sklicujem: experto crede Ruperto) sem bil že pri več misijonih, in ko duhovne (smete menda že verjeti) tudi saj malo in nekaj razumem od božje milosti in pravice, kakor tudi od dušne zmožnosti človeka, pa nikjer pri misijonskih govorih nisem kaj tacega prenapetega čul, da bi tudi jaz sam ne bil oznanoval, ali — če bi se komu ravno poljubilo tudi pisatelja med prenapete šteti — nikjer pri misijonskih govornikih nisem kaj tacega čul, kar bi družih svetnih in redovnih duhovnov oznanovati ne bil slišal, ali pri poterjenih cerkvenih učencih bral ne bil. Jaz bi (po svoji osebni misli, se vé da) skoraj rekel, da so se preč. gg. misijonarji tu in tam bolj k mehki, kakor pa k preveliki ojstrosti nagibovali, naj berž po besedah sv. Antonina škofa in slovečega učenika: Rajši hočem Kristusu odgovor dajati od prevelikega usmiljenja, kakor od prevelike ojstrosti. In prašam naj, iz kakega namena, zavolj kakega dobička bi misijonarji preveč tirjali, preveč strašili, bili sploh prenapeti? Domačemu duhovnemu pastirju bi se zamoglo to in uno podtikati, če tudi po krivici; misijonarjem se slabi nameni tudi podtikati lahko ne dajo. Glej, ljubi bralec! to so čenče nevednih ali keršanstvu sovražnih ljudi; čenče — komaj odgovora vredne. (Dalje nasl.)

Iz Dunaja, 7. sušca. (Dopis.) L. P. (Konec.) Dr. Wazer, ki je, kakor pravijo, v imenu dr. Herbst govori, je djal, da on za noben predlog ne glasuje, dokler ni dognalo, ali imajo deželni zbori pravico v deržavni zbor voliti ali ne. Znano je, da dr. Herbst v ti zadevi ne dela z Giskrom. Čudno vender, da bi jurist mogel o pravici deželnih zborov le dvomiti. Pa kaj hočemo; mnogim avstr. nemškimi pravnikom je vse mogoče, saj

je še sam Wazer enkrat dokazoval, da konkordat še celo nikakoršna zaveza ni. Po tem takem kaže, da bojo 4 že gotove Giskrove predloge zastran naravnih volitev menda še precej dolgo spančekale, sej ne zaslužijo kaj boljšega. Po tih volitvah bi imelo neki mesto Kočevje svojega poslanca, s Kočevjem bi neki slavna Idrija volila. Zakaj ne raji Teržič? Ako imajo Giskrove predloge tako pravično mero za narodnosti, naj le še spijo, dokler tudi Giskrovo ministerstvo ne zaspi, kar naj berže ne bo treba prav dolgo čakati. Ni še dolgo kar sem bral: „Giskra bo padel brez naravnih volitev, z naravnimi volitvami pa še hitrej.“ Fiaško leti na fiaško.

Kotorska komedija je dala adresnemu odboru že veliko opraviti. Poslanec Ljubiša je že dvakrat ministra Wagnerja in Giskro ojstro spovedoval, pa ju še ni oprostil. Dvanajst grehov jima je še naštel, kterih se nista spovedala. Dr. Lapena — dalmatinska nesreča — jima je pomagal in terdil, da kotorski punt je od zunaj — po serbohervaških agitacijah — podkurjen bil, pa nazadnje je še minister Giskra rekel, da on tega ne verjame, temuč da je res, kakor Ljubiša terdi, da le brambovska postava je bila punta kriva. V zadnji seji so hude bombe letele na vlado, spušal jih je Šindler, Rechbauer, Tinti in Grocholski. Giskra je bral vladno opravičenje — celo rešto dopisov iz Dalmacije do ministrov in z Dunaja do oblastnikov v Dalmaciji, pa iz njih se je to naj bolj vidilo, da ima vlada strah pred narodi, slišalo se je pa tudi, da dež. vladniki vsako mušico ministertstvu na nos obešajo. Naposled nasvetuje dr. Rechbauer, da naj se izjemni stan v Kotoru spozna za opravičenega, vladi pa naj se izreče graja, da ni prav delala o začetku, vmes in na koncu kotorskih homatij. Glasovalo se o tem predlogu še ni. (Zdaj je blezo v kraj djano. Vr.) Wagner in Giskra sta kaj hudo gledala ta predlog. Kaj tacega Giskra še ni slišal, kar je minister.

Iz vsih kotorsko reč zadevajajočih pisem pa se je le ena prijetna reč vidila, namreč ljudomila volja presvetlega cesarja zmotenim Kotoranom cesarsko milost skazati. Slava!

Iz Rima. (X pismo.) Od kar so očetje vesoljnega zbora red del in pretresovanja prenapetili, se le samo v privatnih konferencijah shajajo, in sicer po narodih, kakor sem že večkrat omenil. Zgodi se pa, da marsikteri izmed škofov enega naroda k drugim pristopi. Znano je namreč, da avstrijski škofje in večji del nemških so zložnih misel. Pa tudi francoski in celo ameriški škofje (post. mil. škof Mrak) se shajajo z nemškimi pri kardinalu Ravšerji; dalmatinskih škofov ni pri teh.

Imajo pa tako zaporedoma te konferencije, da še nobenega pustnih dni niso imeli prostega.

Tvarina njih obravnáv, potem ko so dokončali disciplinarne reči, kakor tudi pomenkovanje zastran katekizma in pravice škofov, — so pravi zaumeni o zadevi keršanske katol. cerkve in njenih pravic, kakor tudi o pravicah papeževih itd. Ko bodo vsi ti zaumeni določno zloženi, se bodo nasprotni in krivi zaumeni zavergli za vselej. Tu bo veliko dela, ker osnovnik (schema), v kterem so te reči očetom predložene, je obširen in enak velikim bukvam. Vse to, kar je v tem osnovniku so-stavljenega, sem bral že razglašeno v nekterih nemških časnikih; toda to reč razglasiti ni bilo prav, in kdor je to storil, ni imel k temu pravice; govoriti počez od tega, kar se pretresa, tega nobeden ne brani; posamezne reči razodevati pa ni prav.

28. sveč. so bili zaslišani od sv. očeta mil. knez in škof celovski. Ker nimajo kaplana seboj, sem bil jaz tako srečen jih spremiti; tedaj sem tudi dopuščenje dobil, potem ko so škof opravili, zopet pred sv. očeta priti. Sv. oče, ko sem pred-nje pokleknil, so mi vstati

veleli; — tedaj sem se stojè z njimi več časa pomenkoval. Popraševali so zastran Slovencev, njih jezika, njih navad in bogaboječnosti. Razložil sem jim vse po zmožnosti. Tedaj sem jih še prosil za milost, ki ima biti ljudstvu v prid, ter tudi z njih dovoljenjem svojo prošnjo jim spisano v roke dal. Kadar odgovor dobim, bom to reč naznanil. Za-se nisem nič prosil, ker meni je dosto, da sem imel veliko srečo, da sem dvakrat govoril sam s sv. očetom, do ktere časti je težko priti. Hvaležen sem zato našemu prevzv. knezu škofu in premil. škofu celovškemu. Bil sem pri sv. očetu v njih izbici, kjer pišejo, berejo, molijo in spé. Kakor je njih poslopje sprelepo, neizrečeno obširno, da marsiktero mesto ne vzame toliko prostora in nima toliko zidovja (ima ves dvor okoli enajst tisuč sob), tako revna je pa njih sobica, v kateri prebivajo. Miza, zraven mize pult (pisalni stol), nekaj stolov in postelja, ki je poldrugo ped visoka, s klečalom in križem sem videl, — drugoga ni, ali saj drugoga ni bilo viditi, ker sva bila s premil. knezom in škofom na večer pri njih. Prijazni in dobrovoljni so vselej, akoravno jim ni všeč, da se vesoljni zbor tako zateza, kakor so o ti priložnosti do mil. knezoškofa opomnili. — Govoré sv. oče počasi, premišljeno in z močnim nizkim glasom. Naj raji laško govore, sicer pa tudi francosko in latinsko. Ko se jim dosto zdi, malo z glavo prikimajo, tedaj se poklekne in po navadni šegi poklon za odhod opravi; — podali pa so o ti priložnosti roko, ter sem jim jo poljubil — in šel.

Sv. oče so kaj dober, svet mož. Njih dosedanje življenje razvidno kaže, da kakor Kristusov namestnik na zemlji in kakor oče vsih kristjanov le tega išejo, kako bi pomagali vernim k svetosti, nevernim in krivovercem pa k spoznanju prave vere, — tako pa tudi to dobo nič drugoga ne želé; — oni nimajo, kakor nekteri mislijo, svoje časti pred očmi, temveč le samo dušni prid vesoljnega človeškega rodú. Zavoljo tega so tudi svojo željo že večkrat izustili, da naj se pri vesoljnem zboru nikar ne govori od tacih reči, ki bi znale svetu, bodi si kakorkoli, v spodtikljej biti. Oni želé, da bi mir in svetost združena prebivala med ljudmi vse zemlje. Gotovo je tedaj, da s takim svetim možem duh božji biva, toliko bolj, ko je nebeški Učenik sam sv. Petru obljubil, da bo vselej zanj prosil in za njegove naslednike. „Satan je hotel vas presejati, jest pa sem za te prosil, Peter, da ne jenja tvoja vera; — ti pa, ko boš enkrat spreobrnjen, poterjaj svoje brate.“ Ako bi nas tudi kterikrat kak dvom zalezoval, ko vidimo, da tu in tam očetje na zboru niso še za zdaj popolnoma enih misel, — zaupajmo terdno, ker nebeški Učenik prosi za svojega vidnega namestnika na zemlji, kakor tudi za škofo neminljivo in neomahljivo svojega nebeškega Očeta.

Da tudi Rimljani pustne veselice imajo, si vsaki lahko misli. Pa vse se verši pošteno in brez spotikljeja. Imajo tu celih osem dni tako imenovani „Corso“ (korso).

Ko namreč od zgornjega kraja v Rim prideš skoz mestne vrata „del popolo“, imaš velik prostor pred seboj „piazza del popolo.“ S tega prostora peljejo v sredo mesta troje ulice, prav čisto in celo ravne, samo da se kakor žarki solnca ali lune zmirom bolj ena od druge oddaljujejo. Srednjim ulicam pravijo „Corso“, in so 22 minut hoda dolge; nehajo ravne biti na prostoru „piazza di Venezia.“ Na obeh krajih tih ulic stojé naj višji in naj lepši hiše in dvori, n. pr. dvorane knezov Torlonija, Dorija-Braschi itd. Ako stojiš na prostoru „porta del popolo“, vidiš lahko po tih ravnih ulicah prav do serca ali do sredi mesta, to je, do prostora „piazza del popolo.“ In ravno po tih ulicah imajo Rimljanje celih osem dni „Corso.“ Je pa to razveseljevanje v tem, da je pri oknih vsake hiše polno gospode, ki v okna nasprotnih hiš, kakor tudi na vsaki voz in na vsacega memogre-

dočega cvetlice, vence, sladkornate reči (confetti) in tudi iz gipsa narejene „kuglice“ mečejo. Gorje mu, kdor gre memo, v malo trenutkih je ves bel. Pa tudi memogredoči, odgovarjajo z metanjem v okna. Mislite si, kaj mladina zlasti počenja; ulice so od konca do konca po vsi dolgosti vsih 22 minut natlačeno polne. K zadnjemu dirjajo dragoni na konjih, kar le hitro morejo, gori in doli, in na vse zadnje spuste osem v to naučenih konj brez vse oprave in brez jezdic po tergu „del popolo.“ Ko bi trenil, je na ozko prostor med ljudstvom narejen, konji pa dirjajo po ulicah, da na vse kraje iskre svi-gajo ter se skušajo, kateri bo prvi na „piazza di Venezia.“ Vajeni ljudje ustavijo vse obdivjane konje, in gospodar naj prvega in naj hitrejšega konja dobi okoli sto goldinarjev plačila.

Začne se veselica prvi dan s tem, da mestni zvon na kapitulu zvoni. Začne potem korso (ték). Vojaki gredó na konjih in pešci vsaki s svojo glasbo, nato se pelje po času rimsko starašinstvo (senat), to je mestni odbor v svojih pozlačenih vozéh. Take kratkočase imajo Rimljani brez vsakega — tudi naj manjšega vpitja ali nerodnosti; nobene gerde šeme, nobenega zasramovanja svetih reči ali oséb nikjer ne vidiš. Gledal sem tudi jaz z drugoga nadstropja neke hiše, ki stoji poleg „korsa“, in sem bil toliko staknil, da sem bil bel kakor mlinar. Vidi se, da tudi Rimljanje se radi razveseljujejo, toda njih veselje je pošteno. Zadnji, to je pustni večer, ko se noč naredí, pa vsi, kolikor jih je po oknih, svečice vzamejo, jih prižgó, in eden drugemu ugasujejo in zopet prižigajo. — To pa je migljanje lučic brez števila, da je lepo viditi. Ulice so vse razsvitljene kakor po dnevi in nikjer ni čutiti nobene nerodnosti. To je bolj svetna stran veselice.

Pobožno ljudstvo pa je te dni prav pridno sv. Reš. Telo obiskovalo, sosebno v prelepi jezuitarski cerkvi „al Gesù“ (pri Jezusu), kamor so prišli presveti Zakrament obiskat in molit tudi sv. Oče, in sicer pustni ponedeljek dopoldne. Ljudstvo je derlo za njimi in vpilo na ves glas: „Evviva Pio IX, evviva Papa-Re.“ (Živeli Pij IX! Živeli papež-kralj!)

Pepelnično sredo je bila papeževa kapela, to je ravno taka pobožnost kakor na svečnico; samo da so papež blagoslovili pepel in ne sveč, ter so pepelili kardinale in tiste škofo in duhovne, ki so stregli kardinalu, ko je sv. mašo bral.

Vsaki petek v postu so očetje vesoljnega zbora s sv. očetom vred pričujoči pri postnih govorih, ki jih ima kapucin P. Evzebij v konzistorijalni sobani papeževega dvora. Zunaj škofov ni nikogar drugoga. Vsaki petek mesca sušca ravno o poldne pridejo sv. oče molit v baziliko sv. Petra pred oltar sv. Reš. Telesa, pred oltar matere Božje, in pred konfesijo. Veliko ljudstva pride vidit in počastit sv. očeta o ti priložnosti.

Precej škofov se je že vernilo domu, ker nekteri so težko tako dolgo odločeni od svoje škofije. 5. t. m. so se domú vernili prevz. teržaški škof, z njimi v družbi so šli tudi iz Rima premil. škofje celovski, mariborski in poreški.

Četertega sušca so bile bilje v cerkvi ss. Vincencija in Anastazija po prelatu Žeidler-ji, bivšem opatu v Pragi, ki je bil pri vesoljnem zboru, pa je te dni umerl.

Ljubljanski premil. knez in škof so bili 5. sušca pri sv. očetu.

Zastran pobožnih vaj v postu, in o razstavi, ki se je v Rimu napravila, prihodnjič. Z Bogom!

Iz Rima, 7. marca. (XI. pisma.) Očetje vesoljnega zbora sedaj močno napredvajo s svojim delom, in zna biti, da ne bo treba prenehovati, temveč da se bo delalo urno naprej, dokler se koncil ne doverši.

Novi red v zbornem delu, ki sem ga zadnjič ome-

nil, dosto pripomore k naglici, zato ker dolzih govorov škofovskih ni več, nasprot pa se lahko škofje enega naroda, ene dežele, in enih misel pogovoré med seboj, tedaj namesto, da bi posamezni svoje prepričanje in svoje misli spisane na znanje dajali, vsi druženi svoje skupne misli in ugovore dotičnemu odboru predložijo. Nekteri škofje imajo sicer pomislake zoper novi red; vender večina očetov ga gotovo poterjuje.

Toliko hitreje bo šla zdaj vsa ta reč, ker novi red dopušča, da — ako pri kolikorni zategi pretresanja predloženega osnovnika ali „schemata“ le samo deset škofov dokončno določitev njegovo tirja, se mora njih glas slušati, ter k dokončni sklenitvi hiteti. Naj bo red delovanja taki ali drugačen — sv. Duh je očete vodil in jih bo tudi zdaj, on je vsegamogočen in njemu je vsa eno, bodi si red v zboru ta ali uni.

Zastran dogmatiške vstanovitne resnice, da so sv. oče osebno nezmotljivi, je bil te dni dotični osnovnik (schema) očetom zbora predložen, ter so ga pričeli pre-mišljevat in pretehtovati. Prišli smo tedaj do kamna, nad katerim se jih mnogo spodtikajo.

Laški in španjski škofje hočejo po vsaki ceni dogmatično vstanovljenje osebne nezmotljivosti sv. očeta. Bog bo dal očetom, ter bodo to reč tako pretresli, da bo oziravni sklep in določba v ti reči cerkvi v povišanje, kristjanom in prebivalcem cele zemlje v dušni prid. Te dni t. j. 13. ali 14. se zopet pričnó kongregacije v šent-Petru, v kterih se bo marsikaj določilo, kar se je v pretečenih 14 dnevih v privatnih sejah pretresalo.

Očetje vesoljnega zbora upajo, da bode še tega mesca tretja vélika seja, ter da se bode takrat dokončno dekretiralo zastran dogmatičnih reči.

Nekteri se bojé hudih nasledkov tega zbora, bodi si zavoljo njegovih sklepov, ali znabiti zavoljo dogmatičnega določenja te ali une resnice. Ne, tega se nikar ne bojmo.

V posvetnih parlamentih ne moremo reči, da vodi sv. Duh zbrane, in vender brez skerbi in brez strahú parlamentarni udje sklepajo to in uno. In pa v vesoljnem zboru kraljuje sv. Duh (vsaki resnični katoličan to mora verovati); tedaj se ni bati hudih nasledkov, naj že vesoljni zbor kar koli sklene.

„Nebo in zemlja bo prešlo, moje besede pa ne bodo prešle;“ in: „Jaz ostanem pri vas do konca sveta,“ te Jezusove besede imejmo pred očmi in nespameten bi bil potem strah ali dvom, ali se bode vse dobro izšlo ali ne. Sveti duh, ki je sklical vesoljni zbor, ga bode tudi srečno končal. (Konec o razstavi itd. nasl.)

Pellnovec.

Veliki zbor v peclu. Še prejden se je bil sveti cerkveni zbor v Rimu začel, so imeli peklenšaki svoj véliki zbor. Njegova črna ekscelencija satan-lucifer-belcebub, — ta trojak na spodnjem svetu — hudoba vsih hudob, sedé na ognjenem stolu, je sklical vse svoje višje in nižje podložne v zbor, ter jih vprašal, kaj bi jim bilo storiti, ker previdi, da je njih gospostvo v silni nevarnosti, če se vesoljni cerkveni zbor v Rimu prične in srečno dokončá.

Ni jim še bil viši zelenec vsega razložil, že so hiteli razodevati svoje hude hude misli, ter prav prekanjeno svetovati. Eden svétva, naj se vžge vojska med Francozi in Prusi, da bode francoski cesar prisiljen svoje vojake iz Rima poklicati, po tem bo kaj lahko garibaldi-ovcem vanj planiti, in vsi škofje bodo mógli doma ostati. Drugi pravi, naj se Viktor Emanuel umori in na Laškem punt napravi, — tako ne bo mogoče škofom v Rim na zbor, — pa je zmaga naša! Tretji meni: Še bolje pa bi bilo, papeža s potuhnjenim umorstvom s svetá

spraviti. Ceteri svetuje, vse vlade našuntati, da ne bodo pustile škofom v Rim. Slednji je svoj naklep, s kterim bi se vesoljni zbor odvernili, tako podpiral, da je edini pravi in naj primerniši. Bil je hrup strašen, ker vsi so spoznali, da škoda bo zanje velika, ako se zbor snide in doverši. Silno razkačeni so v svoji divji jezi škripali in tulili, da se je po vsem peclu razlegalo.

Satan-lucifer-belcebub-zenelec svoje podložnike nekaj časa pusti divjati in rohneti, ter se veselí njih peklenške zlobe. Poslednjič pa jim ukaže utihniti ter pravi: Vi vsi skupaj ste kaj neumni hudiči! Vedite, da zbor v Rimu se nikakor ne dá odverniti, ker ga hoče On, ki je mogočnejši od nas vsih in od naše vojske na gornjem svetu. To pa to moremo odverniti, da ne bo naše reči popolnoma v nič djal, da nam saj ne bo obéh rogov do polti polomil. Prevdarite tedaj, kako pa to doveršiti?...

Po majhnem prenehlejši jamejo v novo divjati in se prepirati. Ta je hotel razkolništvo med škofi napraviti, da bi se ločili od Rima in bi imeli svoje „narodovne cerkve,“ ktere bi ne bile z Rimom v nobeni zvezi; uni je namerjal razpertje in sovraštvó med škofi v zboru vkresati; tretji je svetoval vse vlade podkuriti, da naj bi škofovim sklepom v zboru nasprotovale in jih zavergle, in še dalje — vsaki kaj novega. Pa so le spet peklenšaki v razpertji, raztogoteni kričé in tulijo, da je joj!

Le majhen hudiček je pri miru sedel v kotu, kakor kušar vrobidovem germu, kar nič ni zinil. Prav zaničljivo pa se je posmehoval razdraženi halabuki svojih tovaršev. Bil je neznansko zoperna in spačena pokveka. Na njegovem griževem obrazu se je brala vsa kačja prekanjenost, vsa opična zloba, vsa mačja potuhnjenost, vsa risja kervoželjnost. Kadar je svoje péd dolge zobe pokazal in z njimi zaškripal, se je pekel stresel pred majhnim pa debeloglavim spačkom.

Černi poglavar se ozre na čamra v kotu, ter zapové utihniti vsim, rekoč: Vi vsi s svojimi naklepi ste pritikavci in bi le malo opravili; ta-le zlodej tam nam bo še naj več dosegel. „Le sem, ti premedeni gospodar mojega časništva na zemlji!“ Zdajci poskoči na noge, hudoželjno se reži, in ogenj mu šviga iz oči.

Satan ga kaj veselo ogleduje, méri od nog do glave; poslednjič pa se zakrohotá in zakriči: ti naj ostudnejši neték v mojem kraljestvu — imaš vse zmožnosti, da se naš namen doseže! Boljšega res ne najdem. Pojdi na zemljo, bodi moj apostelj med narodi! Vem, da si premeden srakoper, kteremu ni treba naročil dajati; povej pa nam vender svoj program, po kterem namerjaš nam pomagati?

Vesél tolikega zaupanja se škratelj zakrohotá in reče: O moj černi gospodar! Moj načert je že skovan. Moje gnjezdo so mnoge mnoge černo-liberalne tiskarije, — moji tički pa lastniki enacih časnikov in njih mazani in plačevani kruhovci. Kam bodo svoje šila in bodila obračali, kam blato nosili, v koga čofali ga, to bo moja skerb. Laži bom prédel tenke in debele, mešal jih s soljo, sladkorjem in z nesnago, in moji vranovi bodo lovili s to gladko mažo radovedne kavkarje, gumpaste liščike, zaguljene čuke, — lovili jih v mreže, ki se imenujejo liberalni listi, brošurice in še v mnoge druge „ravšeljne.“ Že vém, kam jih bom nastavljal.

Če pa morebiti moji bratje dobro ne umé, ker nekoliko skrivnostno govorím, dopusti mi, černi poveljnik moj, da bolj jasno to reč povém. Pisavce tiste, ki jih ima „Večni časov,“ bom obrekoval ter jim brave odvrácal, tudi ene zoper druge hujskal, kjer se bo dalo, dobrim časnikom bom z vso potuho veljavo kradel. Iz vesoljnega zbora bom kako skrivnost izmaknil in rekel: škofje sami so to storili. Zmiraj bom godel in ponavljal, da velikan na rimskem stolu (papež) je strašno napuh-

njen, ošaben, prevzet, pa serdit in togoten človek; kadar bom govoril o škofih, bom njim enako obešal na herbet jezo, maševanje, povsod bom njim podtikal „grimm — grimm;“ rekel bom, da v zboru se včasih tako sprejo, da iz zbornice izrojijo in si edea drugemu „pesti pod nos molé,“ — pa da véliki na stólu svoje podložne „z oslom pita.“ Sploh bom o škofih, duhovnih po liberaluhovskih časnikih to tajil, kar so, in to terdil, kar niso. Kadar se bo kje zgodila potuhnjena morija, bom precej kakemu časnikarju v pero vtaknil: to je storil jezuit, duhoven, ali pa saj njegov mežnar.

Jagnjeta sploh bom imenoval na svetu volke, in volke jagnjeta. Nekterim učenim Salomonom bom zagnal v uho vrabca nasprotovanja. Deržavnike bom napolnil s strahom, češ, vse vaše postave gredo v šibre, ako zborovega postavodajstva ne odvernete. Vse prave zapopadke o vesoljnem zboru bom pri posvetnjakih zmedel in zblodil; meseneže, ki jim je toliko britko za njih malike, bom kajfal, da bo vsega njih veselja konec, ako zboru ne zatrejo. Višji pomoč Onégovega Duha (sv. Duba) bom zasmehoval, in tajil celo nezmotljivost vesoljne cerkve. V veri slabo podučene šinkovce bom s tim tako zbegal, da ne bodo vedili, pri čem da so; velikani „černoliberalstva“ pa že tako dobro „spoznano resnico“ iz hude volje čertijo, kakor jaz sam, oni so že tako mojega plemena cvet in torej na moji strani, če tudi so podučeni v svoji veri. Tem je dosti, da jim vedno na ušesa trobim: Vaše opice so v nevarnosti, — vaše čerkece razpadajo, svoboda mesenosti, poželenja omahuje, — kričite, lagajte, pisarite zoper konkordat, zoper katol. šole, zoper kat. zakon, zoper duhovne, škofe, zoper papeža, — vse blato, vso gnjusobo, vse ternje, vse čepinje na nje metajte! S tim boste marsikoga v veri omajali in v moj hlevček privabili! O kolika žetev in mlačva me čaka pri junakih mavtarstva, pa tudi pri mladini, zlasti v višjih učilnah! Aposteljni „opičarji“ tudi kratko in malo ne bodo svoje dolžnosti zamudili. Pripravljajte toraj, moji bratje, železnih gajbic, mrežastih nic, obilnih kertnic, past in mišnic: vidili boste, koliko tičkov dobimo v černo-zeleno kraljestvo svoje!

Lucifer sam se je čudil nad toliko zvijačnostjo prekanjenega spačka, in zakričal: Ti si gad mojih gadov; pojdi hitro na delo: moje prekletstvo naj te povsodi spremlja! In po vsem peklu se je slišalo strahovito pokanje in ploskanje, ko je bil ta govor dokončan.

Ljubi bravci! mar ni takó? Ali ne reži iz sto in sto spridenih, katoliški cerkvi sovražnih časnikov zlobni, potuhnjeni satan? Včasih le malo — le od strani — pokuka, včasih pa svoje rogove popolnoma pokaže, in z njimi na vse strani neznansko bóde. Danes je krotak kakor jagnje, jutri pa divjá in grize kakor lev, pojutrišnjem je popolnoma mutast ter molčí kakor kert, ko bi bilo treba kaj dobrega povedati ali kako laž preklicati.

Keršanski, katoliški časniki, ki se za sv. vero — za katoliško cerkev in njene pravice — z vso močjo poganjajo, so enaki misijonarjem, ki ljudem seme Božje besede v serca vsevajo, jih k pobožnosti budijo, kraljestvo Božje na zemlji razširjajo, satanovo pa razdirajo, in ravno zato so dobri časniki časniškemu vragu tern v peti, zato jih neprenehoma napada in njih veljavo s svojimi zvijačami podkopuje.

Pa bodi dovolj tega! Vedi pa, ljubi bravec, da vsi hudobni duhovi — vsa peklenska moč — ne bo poderla katoliške cerkve, naj še s toliko močjo in togotovanjo butajo; ker zidana je na skalo: kakor paglovci niso zmožni nikdar podreti ljubljanskega gradu, ko bi še tako debelo kamne vanj lučali; toda posamezne ljudi pa s svojim lučanjem lahko poškodvajo, še celo lahko koga ubijejo. Ravno zato nam je treba čuti in moliti,

pa veliko veliko moliti. „Čujte in molite, da ne pridete v skušnjavo“ — v satanovo zadrego (Mat. 26, 41.)

Razgled po svetu.

Prostost in prostost. 9. pros. je Pij IX pred 12 do 1500 ljudmi izrekel velikopomenljive besede: „Dodzdevni nekteri modri hočejo, naj se le obravnajo (na vesoljnem zboru) nekake prašanja, da naj se pa ne stopa zoper misli časa. Jaz pa rečem: resnica se mora povedati, da se prostost vstanovi. (Il faut dire la verité pour établir la liberté), da nikoli se ne smemo bati razglasovati resnico in preklicovati zmoto.“ — Tudi Beust se poganja za nekako prostost, ako je res, da je on, kakor protestanst, pisal v Rim in se pritožil zoper 21 verskih načel, ki jih misli cerkev razglasiti, kakor Beust meni. Beust sv. Očetu ravno nasproti misli, da cerkvene načela (kánoni) bi bile nevarne verski prostosti, tiskarski prostosti, učilni prostosti, rokonjaškemu ali civilnemu zakonu, veljavi kervavosodnega zakonika in celi versti družih naprav. — S tim pa je očitno, da Pij IX uči drugo prostost (če je namreč res, da je noto v Rim poslal, zakaj vse nekako tiho je o tej spominici, pravi „Vaterland,“ ko smo sicer vender v neštevilnih dopisih enake note pretresovane vidili). Ktera je tedaj prava prostost, ali Beustova ali Pijeva?

„Unità“ v Terinu piše: Viditi je nedvomljivo, da ste Avstrija in Francija nekaj v Rim pisale v oziru na sklepe vesoljnega zboru. Ti dve cesarstvi se nimate nič bati od frajnavrarjev, socialistov, punta; ali, ako bi očetje vesoljnega zboru slovesno razglasili katoliško vero in nezmotljivost papeževu, bi se bilo tresti, da v šibre greste véliki cesarstvi Avstrija in Francija! Torej oporekate v imenu očitne zadeve, in njuna oporeka je toliko kakor reči, da katoličanstvo v vsi svoji resnici, v vsi polnosti svojega nauka, je nasprotno občinskemu redu. Zakaj vesoljni zbor, kakor nezmotljiv, ne more družega določiti razun kar je resnica, in pred ravno to resnico tedaj imajo toliki strah!

Zoper liberalno versko postavu na Ogerskem oporekajo katoličanje in protestantje. Protestanti zasledvajo v nji policajsko mešanje v cerkveno reč, in protestantskim Šaksom se zdí, da s to ministrovo postavu so za več ko dve sto lét nazaj. „Tir. glasi“ pristavljajo k temu: Mi v Figuljevem „religionsediktu“ vidimo rakovo pot še delj od Konštantinovih časov nazaj.“ Ravno tako nezedinjeni greki niso zadovoljni. Kdo se bo čudil, da ta ali uni minister ne sedi terdo na svojem stolu, ako v dobi preslavnega „fortšritta“ po mislih katoličanov in drugovercev tako velike korake nazaj delajo.

Zopet novo versko postavu je osnoval Mühlfeldov dedič Figulj, po kateri bi deržava vse lepo sama oskerbovala in v nadzoru imela; k večemu, da bi smel morebiti duhoven še brevir moliti brez njenega oprezovanja. Pravo solnce svobode je ta osnova. — Snovateli cerkvi nasprotnih postav niso srečni, kar se vidi nad Mühlfeldom, ki je kmali po osnovanji verske postavu umerl „sine lux — sine crux.“ — Eötvöš, osnovatelj podobne verske postavu za Translajtanijo, je bil uno saboto gredé v zbornico na ulici omedlel in se zgrudil; še le ob 11 je toliko okreval, da so ga domú spremili. — Iz Italijanskega imamo cele verste tacih zgledov, ki pridejo pa po drugi poti na svitlo. —

V Rimu, kakor pišejo, je bila v dan sv. Tomaža Akvinskega papeževa nezmotljivost vverstena med prašanja, ki se imajo pretresati na cerkvenem vatikanskem zboru, in to se je zgodilo na zahtevanje velicega števila škofov. Od 8. do 18. se ima pismeno dogovarjanje dokončati. V Rimu je veliko veselje.

Koncil. Časniki, kateri so spodobnosti slovo dali,

vesoljnemu zboru podtikajo tudi to, da so očetje kdo vé v kakem zdražljivem razporu med seboj, da razsajajo, in ne vem kaj še vse počno! Kako pošastne so te laži, kaže zanesljiv dopis v „Semaine religieuse,“ ki pravi: Kar tiče obnašanje škofov med seboj, je vse skozi, še zlasti pa v zborih, polno vzajemnega spoštovanja, spodobnosti in priserčnosti, bratovsko, vkljub raznih misli v prašanjih, ki se stavijo v pretrés. Kar koli se je govorilo ali pisarilo, češ, da v zboru ne vlada polna govorna prostost, je lažnjiva in hudovoljna iznajdba. Bodi si priterjavno ali nasprotno, vse misli imajo pravico razodevati se čisto pristo in naravnost... Le veliko molimo, predragi bratje, pa pustimo jih rojiti, dela sv. Duha vendar ne bodo mogli ubraniti. Dober sad bo izhajal iz vatikanskega, kakor je izhajal iz trienškega zbora... Ne dajmo si serčnosti jemati! Velika moč sv. Cerkve niso ti ljudje: ta moč je Jezus Kristus.“ —

Iz Ljubljane. Zastran nezmotljivosti piše cahenski „Nedeljski list:“ Med nalogami sedanjega vesoljnega cerkvenega zbora vesoljno keršanstvo naj bolj zanimiva razglášenje nezmotljivosti papeževe. Ne kakor da bi nezmotljivost papeževa bila sedaj še negotova ali pa samo bogoslovska misel: sej potlej bi ne mogla nikoli postati nauk sv. cerkve, ktera ne more nič drugega učiti, razun kar se je v nji vselej in povsod in od vsih verovalo. Prašanje je le samo za to, če naj se katoliški nauk o nezmotljivosti povzdigne na naj višji stopinjo gotovosti, kar zamore storiti izrek škofov s papežem zbranih, tako da potlej nobeden, ki se hoče katoličan imenovati, ne smé naj manjšega dvoma več o tem imeti. — Tudi kardinal Ravšer, akoravno meni, da naj se od tega razglášenja odjenja, vendar o ravno tej priliki piše: „Nedvomljivo je, da vsi keršanski verniki so določilom apostolskega Sedeža dolžni resnično pokoršino; in verh tega učijo zvedeni in pobožni možje: da kar papež o veri in nravi s prestola učeč vstanovi, to je neoveržljivo“ ...

Tudi Košut in Garibaldi sta se mešala med bobnarje zoper vesoljni cerkveni zbor s svojimi razglási do „narodov.“ To je naj očitniše znamenje, da je zbor prav dobra naprava, ker taka frajmavrarska golijata ne moreta molčati. „Novojorski katol. časnik“ pa piše, da ropotanje ni več tako veliko in nekterim protestanškim listom se celo pričinja koncil lép zdeti, in za čisto naravno cenijo, da se mi katoličani svojega cerkvenega zbora veselimo; taki so n. pr. „Apologete,“ „Friedensbote,“ „Evangelist,“ „Luth. Zeitschrift.“ „In naš sosed („Protest. Zeitblätter“ pastorja Eisenlohr-a), pravi dalje omenjeni list, „je bil te dni celo te misli, da marsikteri protestanški pastor bi bil še kaj pri dobri volji konciliju se podvreči, ako bi cerkveni zbor le tolikanj nepriročni celibat (neoženstvo) odpravil; dala bi se na vse zadnje tudi še nezmotljivost papeževa etc. prav ljubo in drago prenašati. — Dobro in veselo je, ako gospodje protestantje več tako ne rožljajo zoper koncil, kakor so v začetku. Pa čimu tudi ropotanje, vi prijatli dragi? Ropot omóti, prenapne in kri draži, — to je nezdravo. In ako se tudi nezmotljivost papeževa „ex Cathedra“ za dogmo razglási, ktera je v Cerkvi vselej veljala, kaj more to škodovati v sredi med prezmo t l j i v i m svetom?“

Taki, še koli prenašljivi protestanški dobrovoljnosti nasproti je pa vse drugi ropotač ljubljanski Tagblatt, ki k judom „na inštrukcijon“ hodi. Zadnji „lekcijon“, ki mu ga je judinja „Neue Freie Presse“ dala — v katoliškem katekizmu in v zgodovini, je kaj poseben. Rekla je rabinarica Tagblattu in Tagblatt je rekel svo-

jim zvestim, da „cerkveno pravo papežu prilastuje božanstvo,“ „katoliški svet ima siljen biti papeža za Boga imeti,“ „čez polovico papežev je bilo nevrednih,“ „en papež je bila celo ženska.“ Pa še koliko gnjusob, koliko pošastnih laži!.. Če komu manjka kaj poduka v keršanskem nauku, naj le k novošegastim judom hodi v šolo, kakor hodi Tagblatt: oni ga bodo naučili tako katoliškemu biti, kakor je Tagbl. —

O Janški in Vevški glasoviti borbi med nemškimi turnarji in slovenskimi kmeti je po malo da ne desetmesečnem preiskovanju preteklo sredo 16. t. m. stekla sodba tako, da je z Jančega obsojenih 19 (največ na 3½ leta Lovr. Žgajnar, 23. majnika v temnico, vsak mesec 1 dan post; naj manj 4 mesce), iz Kašeljna pa iz Vevč 11 (največ 1 leto, najmanj 2 dni) in vse stroške imajo povrniti sami. 13 se jih je podalo, 7 kazen koj nastopilo, drugi pa so se pritožili na viši sodnijo v Gradec.

V občnem zboru danes (18. t. m.) „Slovenija“ zvečer ob 7 obravnava te-le tvarine: 1. Volitve mestnega zbora. 2. Novi pridobitni davek. 3. Posilnocivilni zakon, — in želi, da bi se mnogo udov vdeležilo.

Iz Gorice. — Letošnji postni čas pridiga tu v veliki cerkvi italijanski č. g. Peter Dalla-Vecchia, duhoven iz Vičence. Že priletni, pa vendar še terdni možak s svojimi pridigami, ki jih ima ob nedeljah in zapovedanih praznikih, med tednom vsak torek, čertetek in petek, vernikom popolnoma zadostuje. V farni cerkvi sv. Ignacija na Travniku pridigata č. o. Ivan Starè S. I. vsako nedeljo in zapov. praznik o 10½ nemški, in č. g. Matija Kravanja vsak petek ob 6 zjutraj slovenski. V družih mestnih in predmestnih cerkvah so navadni kerš. govori dopoldne v slovenskem in laškem jeziku. Prihodnji teden tihi bo v veliki cerkvi č. o. Ivan Dionisi, predstojnik tuk. jezuitov, vodil duhovne vaje, nekak ital. ljudski misijon. — Ranjki o. Herman Pellegrini, ki je 6. t. m. v Gospodu zaspal, je bil po rodu Tirolec, rojen v Buchensteinu l. 1826. Kot študent je bil v vojake vzét, in doveršivši čas vojaške službe je stopil l. 1857 v red sv. Frančiška, in l. 1860 je bil posvečen. Ko je bil tu kot gvardijan oo. kapucinov, se je tako obnašal, da so ga vsi prav posebno spoštovali in čislali. To se je vidilo tudi pri pogrebem sprevedu, kterege se je vdeležila vsa mestna duhovščina s preč. kanoniki vred in mnogo mnogo družega ljudstva.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii. Naslednji čč. gg. so tako-le postavljeni: Ant. Červ, novi mašnik, je postal kaplan v Bovcu; Joah. Jereb, vikarij v Oreheku; Janez Tarfoglia, začasni kaplan v Šempasu; Jan. Červ, duh. pomočnik v Rihenberku. Č. g. Fr. Lasič, dornberški fajmošter, je šel v pokoj. — Umerli so čč. gg.: Fr. Grioni, fajmošter v pokojju; Ant. Nau, duhoven v pokojju, in And. Peternelj, vikarij v Čez-Sočí. — R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Neimenovan 1 terdni. za 2 gl. st. den. Drugi dobrotnik 2 gl. — Preč. g. J. Burger 10 gl. — Jageršani svojemu ljubemu očetu Piju IX 2 gl. 50 kr. — Dobrotnica z Dolenskega 3 stare dvajset. — P. Fr. 1 gl. sr. — Blagoslovite še Vi, sv. Oče! mladi zakonski par, kateri želi srečen biti brez poroke pred posvetnim županom, 1 gld. sr. — Vaška fara 20 gl. — G. St. 2 gl. — Iz Idrije neimenovana 50 kr.

Za mil. škofa Mraka. Preč. g. J. Burger 10 gl. — G. St. 1 gl.

Za afrik. misijon. G. St. 1 gl.

Za bulgarski misijon. G. St. 1 gl.